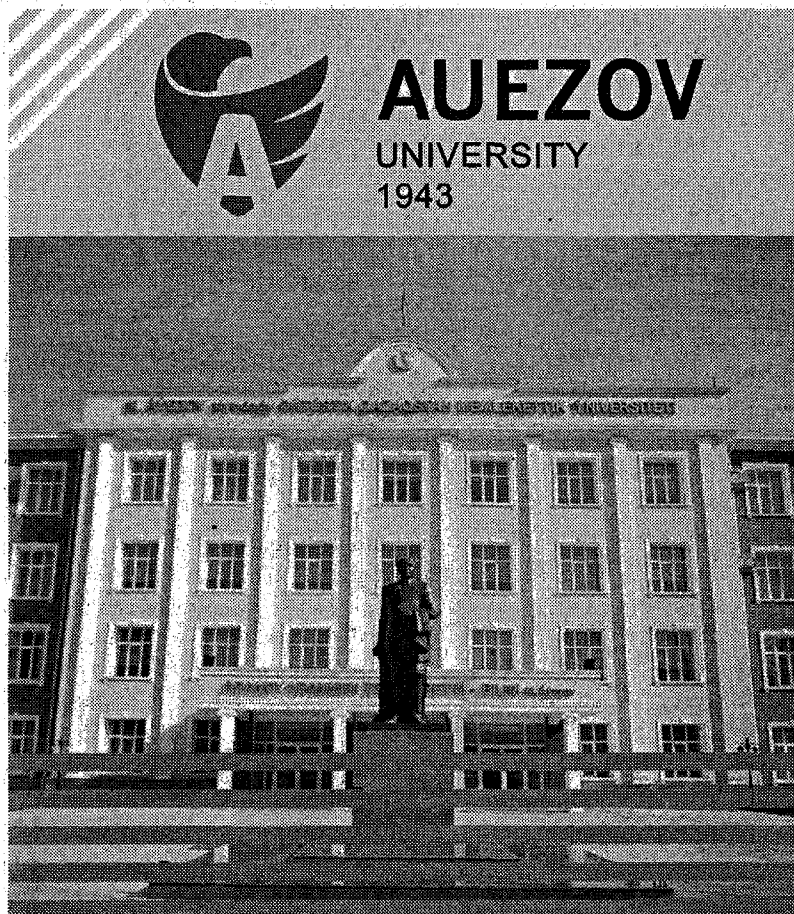

ІЗДЕНІС ІЗДЕРІ

Мықты аймаққа – мықты университет

«Білімді, көзі ашық, көкірегі ояу болуға ұмтылу – біздің қанымызда бар қасиет. Жастарымыз басымдық беретін межелердің қатарында білім әрдайым бірінші орында тұруы шарт. Себебі құндылықтар жүйесінде білімді бәрінен биік қоятын ұлт қана табысқа жетеді» деп Елбасы «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты бағдарламалық мақаласында нақты айтты. Талай даналар мен дараларды білім көкжиегіне шығарған, қазақтың заңғар жазушысы Мұхтар Әуезовтің есімін иемденген Оңтүстік Қазақстан университеті – өзінің қайталанбас, ерен естелікке толы 78 жылдық тарихында білім мен ғылымның қиын да, күрделі жолдарынан өтпін келеді.

1943 жылы КСРО Халық Комиссарлары Кеңесінің бұйрығымен Шымкент қаласында құрылыс материалдарының технологиясы институты құрылды.

және басқарушылық дербестігін тағы да бір растады. Auezov University болашақта түлек үшін оның жетістіктерінің цифрлы профилін дайындауды жос

рейтингіне қатысып келе жатқан оқу орны қазір әлемде 490-шы орынға ие, бұл – қазақстандық жоғары оқу орындарының арасында 3-ші орын. Мұның өзі сапалы білімнің, университеттің жоғары мәртебесінің және әлемдік академиялық қоғамдастықтағы беделдің айқын дәлелі. «Еуропа мен Орталық Азияның дамушы елдері» халықаралық рейтингісінде университет Еуропа мен Орталық Азия елдерінің 350 үздік университетінің арасында 104-ші орынға ие болды. 2020 жылы алғаш рет Greenmetric халықаралық рейтингіне қатысып, 458-ші орынға ие бол-

есептіліктегі құжаттардың нысанын бекіту туралы» Білім және ғылым министрінің міндетін атқарушының 2007 жылғы 23 қазандағы №502 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы бұйрығын орындау мақсатында жаңа оқу жылынан бастап жоғары оқу орындарындағы қатаң есептегі құжаттардың 11 нысаны алынып тасталды. Бұл шаралар жоғары оқу орындарының оқытушыларын өзіне тән емес функциялардан босатуға және ЖОО-ның академиялық дербестігін кеңейтуге бағытталған. Бүгінгі таңда Білім және ғылым министрінің тапсырмасына сәйкес біздің универси-

Комиссарлары Кеңесінің бұйрығымен Шымкент қаласында құрылыс материалдарының технологиясы институты құрылды. Институттың ашылуы ең басына күн туған ерде кезеңі ертеңгі жеңіске деген нық сенімнің көрінісі еді. Институттың бірінші басшысы Дилияур Константи Александрович болып тағайындалды. Аталған оқу орнының оқытушылар құрамы мен материалдық-техникалық базасы алғашқы басшының ұтқыр ұйымдастырушылық қабілетінің арқасында жинақталды. Еліміздің ең ірі және көпсалалы оқу ордасы – М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті осы жылдары әмбебап жоғары оқу орыны ретінде қалыптасып бекіді.

Бүгінде Білім және ғылым министрлігі тарапынан реформалар ашықтық саясатын ұстана отырып, қоғамға жаңа мүмкіндіктер мен осы салада бірнеше қағидаттарды ұсынып отыр. Соның ішінде академиялық басқару жүйесіндегі ҚР 2018 жылғы 4 шілдедегі № 171-VI Заңына сәйкес жоғарғы оқу орындарына академиялық басқару және қаржылық еркіндіктің берілуі. Әрине, бұл жоғары оқу орындарына өздерінің ғылыми және білім беру әлеуетін іске асыруда үлкен мүмкіндікке жол ашады. М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті академиялық еркіндік шеңберінде 2019 жылдан бастап өзінің төл білім беру бағдарламаларын дайындауға кіріскен. Бүгінгі таңда біздің тарапымыздан бакалавриат, магистратура және докторантура бойынша 279 білім беру бағдарламасы іске асырылуда. Оның арасында инновациялық және бірлескен білім беру бағдарламалары да бар. Бұл жаңа мамандықтар атласының бекітілгенін көрсетеді. Қазіргі таңда бірқатар инновациялық сипаттағы білім беру бағдарламалары дайындалуда. Бұл бағдарламалар талапкерлерімізді қызықтыратынына сенімдіміз.

Қазақстанның жоғары оқу орындары академиялық дербестікті пайдалана отырып, өзіндік үлгіде диплом беретін болады. 2021 жылдан бастап алғаш рет 6 480 түлек Auezov University дипломын алады. Бұл жағдай еліміздегі жоғары оқу орындарының академиялық

тағы да бір растады. Auezov University болашақта түлек үшін оның жетістіктерінің цифрлы профилін дайындауды жоспарлап отыр. Яғни студенттің университеттегі бүкіл өмірлік циклы бойында түлектің «цифрлы ізі», жаңа білім мен құзырет алу үшін оған ерекше көңіл бөлуге көмектесетін жеке білім траекториясының деректер жиыны тұрақты жиналады. «Цифрлы іздің» арқасында біз білім бағдарламаларын бүгінгі тез өзгертін орта жағдайларына жедел бейімдей аламыз, сондай-ақ жұмыс берушілердің сұраныстарына жауап бере аламыз деп ойлаймын. Ең бастысы, жоғары білім сапасының мәдениетін өзгертеміз. Бұл мәселені қазір университет мамандары, ғалымдары белсенді зерттеп келеді. Университеттің ақпараттық жүйесіне «цифрлы ізді» енгізу үшін, ТМД елдеріндегі шетелдік серіктестерімізді де тартуымыз қажет. Университет жетекші әріптес-жоғары оқу орындарымен бірге 15 ко-дипломдық бағдарламаны (Путра университеті – Малайзия, РУДН, Бауман атындағы ММТУ, МГИМО, Губкин атындағы мұнай және газ РМУ), 9 біріккен білім бағдарламасын (Қытай мұнай университеті, РУДН, Мәскеу энергетикалық институты, Ельцин атындағы УрФУ) жүзеге асырып келді. Қазіргі уақытта М.Әуезов атындағы ОҚУ білім беру мен өндірісті интеграциялау үшін стейкхолдерлермен кәсіптік практиканы өткізуде – 848 келісімшарт құрды (соңғы 3 жылда өсім 17,9%-ды құрады). Мысалы, Қазфосфат, Карлс Крона, Фудмастер, Павлодар мұнай-химия зауыты, Атырау мұнай өңдеу зауыты, Ақтөбе хром қосылыстары зауыты, ПетроКазakhstan Ойл Продактс, Хилл Корпорейшн, Рахат, Стандартцемент, Состөбе-Цемент, Шымкентмай, Азия Трафо, Шымкент қаласындағы Назарбаев зияткерлік мектептері, Қазагрон, ЕуроКристалл және т.б. Бұл үдерістер Білім және ғылым министрлігінің академиялық дербестік заңнамасына сәйкес жүргізілуде.

Университет соңғы жылдары халықаралық рейтингтерде белсенді ілгерілеп келеді. 2012 жылдан бастап QS жоғары оқу орындарының әлемдік

104-ші орынға ие болды. 2020 жылы алғаш рет Greenmetric халықаралық рейтингіне қатысып, 458-ші орынға ие болды. Биыл сондай-ақ Rank Pro-2021 университеттерінің әлемдік кәсіби рейтингінің ТОП-401-500 ЖОО қатарына алғаш рет кірдік. Сондай-ақ «Химия ғылымдары» пәндік рейтингіне енген Қазақстандағы жалғыз жоғары оқу орны. Осы мақсатта университеттің дамуын стратегиялық жоспарлау жүйесі әзірленді және профильдік салалар – химиялық инженерия, машина жасау және IT бойынша ғылыми-технологиялық форсайт жүргізілді. Жалпы алғанда, университет жеті жаһандық және екі ұлттық рейтингке қатысады: бұл ЖОО-ның бірегей ерекшеліктері негізінде басымдықтарды құру үшін қажетті теңгерімді табуға, сондай-ақ таңдалған стратегия бағытында жүйелі қозғалысқа мүмкіндік береді. Сондай-ақ рейтингтің арқасында университетте білім мен ғылымның жаңа сапасына ықпал ететін инфрақұрылымдық жаңғырту байқалады.

Қазақстандық жоғары мектептердегі білім сапасын көтеру көптеген мәселелерді шешуден тұрса, сол мәселелердің бірегейі – жоғары оқу орындары оқытушыларының еңбекақысын ұлғайту. Бұл мәселені Білім және ғылым министрі А.Аймағамбетов бүкіл педагог қауымдастығының проблемасы деп атап, педагогтердің қағазбастылығы, оқу жүктеме көлемінің көптігі және еңбекақысының төмендігі мәселесін тұрақты түрде көтеріп, қазір бұл мәселелердің шешімін табу үстінде. Соңғы жылдарға дейін жоғары оқу орындары профессор-оқытушы құрамының жалақы көлемінің басқа салаларымен салыстырғанда төмен болып келгені жасырын емес. Ұзақ жылдар сақталған бұл тенденцияның білім сапасына кері әсер еткені де рас. Кейінгі кезде Білім және ғылым министрлігінің табанды түрде талап етуі және білім саласын қаржыландыруға байланысты атқарған кешенді іс-шаралар нәтижесінде бұл саладағы сен орнынан қозғалды.

Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 2 қыркүйектегі №380 «Білім беру ұйымдары білім беру қызметінде пайдаланатын қатаң

дербестігін кеңейтуге бағытталған. Бүгінгі таңда Білім және ғылым министрінің тапсырмасына сәйкес біздің университетте бірқатар құжаттар мен үдерістер толығымен электронды форматқа көшірілді. Сонымен қатар оқытушылар мен бөлімдер тарапынан дайындалатын әртүрлі есептерді, жоспарларды, құжаттардың санын азайту, оны автоматтандырылған цифрлы форматқа көшіру бойынша жұмыс жүргізілуде. Университет ішіндегі қағаздар айналымын автоматтандыру мақсатында «Directum» бағдарламасы іске қосылған.

Университет ғалымдарының жұмыстары 2 ғылыми-зерттеу институты, 16 ғылыми зертхана мен 7 ғылыми орталық арқылы ғылыми зерттеулерді ұйымдастырудың жаңа деңгейіне бағытталған. Біздің ғалымдар 2020 жылы қаржы көлемі 775 млн теңгені құрайтын 48 жоба орындады. Қала аумағында жалпы сомасы 689 млн теңгеден асатын 6 ғылыми жобаның нәтижелерін коммерцияландырды. Ғылыми зерттеу жұмыстарының нәтижесінде 29 қазақстандық патент, 2 еуразиялық патент және 23 авторлық куәлік алынды, 22 монография жарық көрді. «Shymkent» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы біздің ғалымдардың 2 технологиясын озық ғылыми жобалар тізбесіне енгізді. Университет ғалымдары «Шымкент қаласын жасыл экомегалополиске айналдыру тұжырымдамасын» әзірледі және қазіргі таңда 4 жоба орындалуда. 2020 жылдың қорытындысы бойынша М.Әуезов атындағы ОҚУ Қазақстан Республикасында заңды тұлғалар арасында өнертабыстар мен пайдалы модельдерді патенттеуге электронды өтінімдерді беру бойынша 2-орынды иеленді.

Түйіндей келгенде, адамзат баласының қол жеткізген ұлы игіліктерінің барлығы білім арқылы жасалған. Заманауи білім беру жүйесінің мақсаты – бәсекеге қабілетті маман дайындау. Осы орайда сапалы білім беру М.Әуезов университеті назарынан ешқашан тыс қалған емес.

Дария ҚОЖАМЖАРОВА,
М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университетінің басқарма төрағасы-ректор